

Durumsal Farkındalık

Karel Lambert

1 Giriş

Herşeyin ve herkesin bir sınırı vardır. İtfaiyecilerin yangıncı kıyafetleri yaklaşık 25 kg ağırlığındadır. Ayrıca itfaiyecilerin bir yaralıyı yanan bir binadan dışarı taşıyabileceğini biliriz. Bununla beraber hiç kimse, tek bir itfaiyeciden 10 yaralıyı tek seferde dışarıya taşımamasını beklemez. Bunu herkes bilir ve kabul eder.

İtfaiyecilerin sadece fiziksel sınırları yoktur. Zihinsel sınırlar da vardır. Bunlar fiziksel sınırlar kadar gerçektir. Fakat birçok kişi bu zihinsel sınırların farkında değildir. Örneğin stresli durumlarda insanlar en fazla beş şeyi hatırlayabilir. Bu kişilere daha fazla bilgi yüklendiğinde bilginin diğer kısımları unutulacaktır. Bu unutilan bilgiler önemli bilgiler olabilir. Bir yangın operasyonu ortamında çok miktarda bilgi hem de yüksek bir tempoda aktarılmaktadır. Böyle durumlarda bazı bilgileri kaçırmak çok mümkündür.

Bir zabitanın, var olan tüm bilgiyi alması, ilerleyen zamanda kullanmak üzere kaydetmesi ve gerektiğinde kullanması gerçeklikle uyumlu bir manzara değildir. Bu örnek hepimizin sahip olduğu zihinsel sınırları hesaba katmamaktadır.

Bu makale durumsal farkındalık ve durumsal farkındalığı sınırlayan çeşitli faktörler hakkındadır.

2 Dr. Richard Gasaway

Geçtiğimiz ekim ayında Dr. Rich Gasaway Belçika'yı ziyaret etti. Kendisi buraya Antwerp itfaiyesi şefi binbaşı Bert Bruggermans tarafından davet edildi. Dr. Gasaway durumsal farkındalık konusunda bir otoritedir. ABD itfaiye teşkilatlarında 30 yıldan uzun süre çalıştı. Kariyerine bir itfaiyeci olarak başladı ve küçük bir şehirde itfaiye şefi olarak bitirdi. Kariyerinin sonunda itfaiye teşkilatında olay yerinde yaşanan ölümleri incelemeye başladı. Kendisine, kazaların sebepleri "bu kadar açıkken" neden bu kadar çok kişinin hayatını kaybettiğini sordu. Bu tecrübeli itfaiyeciler nasıl oldu da hayati bilgileri kaçırdılar? Başlarına gelenleri nasıl oldu da göremediler? Bu sorular onun için bir doktora çalışmasının başlangıcı oldu: itfaiyecilerin durumsal farkındalığına ve etrafta olanların doğru şekilde algılanmasını engelleyen faktörlere dair bir araştırma.

Gasaway, Antwerp'te durumsal farkındalık üzerine bir ders verdi. Bu makale o günkü önemli bulguları sizlerle paylaşma çabasıdır. Bunun yanında bu makale Belçika itfaiyeci eğitim programında durumsal farkındalığın dahil edilmesi için bir savunmadır.

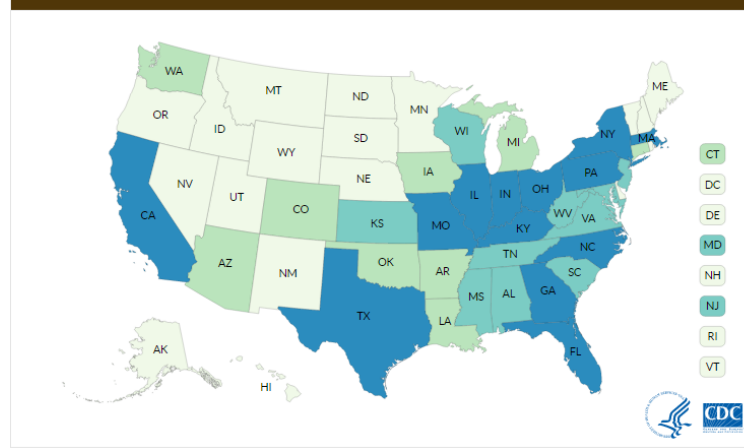

FIRE FIGHTER FATALITY INVESTIGATION AND PREVENTION

Completed investigations

Looking for fire fighter fatality investigation reports? Click a state on the map or explore other search options below.

Şekil 1 NIOSH (Amerikan Ulusal İş Güvenliği ve Sağlığı Enstitüsü) itfaiyeci ölümleri programının arama sayfasında itfaiyecilerin başına gelen ölümcül kazalara ait yüzlerce rapora erişim sağlamaktadır. (www.cdc.gov)

3 Durumsal Farkındalık

Gasaway durumsal farkındalığı, geçen zamana bağlı olarak etrafımızda olan biteni algılama ve anlama olasılığı olarak tanımlanmaktadır. Buna göre amaç, gelecekte olan bazı olayları zamanında öngörerek kötü sonuçlardan kaçınmaktır.

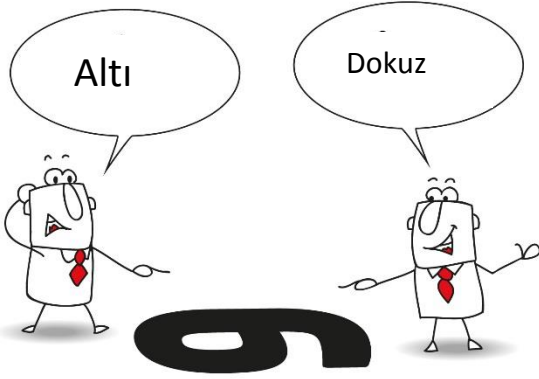
Bu tanımda üç tane anahtar bileşen vardır:

1. Algılamak
2. Anlamak
3. Öngörmek

3.1 Algılamak

Bir yangın operasyonunda algılama sürekli olarak gerçekleşir. Bununla beraber gerçeklik ve gerçekliğin algılanması arasında fark vardır. Algılama, birbirinden farklı her türden faktör tarafından etkilenir. Bu algılananların gerçeklikten farklılaşmasına neden olur. Bu, yangın yerinde durumun nasıl kötüye gidebileceğinin birinci yoludur. Algılama gerçeklikten son derece farklı olabilir.

Bu tutarsızlığa neden olan faktörler Dr.Gasaway tarafından iyi durumsal farkındalığa yönelik bariyerler olarak tanımlanmıştır.

Şekil 2 Aynı resime farklı açılardan bakan kişiler farklı şeyler görebilir.
(Resim: Shutterstock)

Dr. Gasaway böyle yüz tane bariyer tanımlamıştır. Bunlardan birkaç tanesi bu makalede tartışılacaktır. Bunlar: akıl çekilmesi, kısa zamanlı hafızanın aşırı yüklenmesi, masallama, dikkat dağılması ve göreve kilitlenmedir.

Anlamak
İnsanların aynı gerçekliği farklı şekilde yorumladığı gerçeğini herkesin kabul etmesi önemlidir. Farklı kişiler aynı şeye bakmalarına rağmen farklı şeyler görebilirler. Bu birkaç farklı sebebe dayanabilir:

1. Farklı insanlar birşeye farklı perspektiflerden bakıyor olabilir ve dolayısıyla farklı bir açıyı ya da kenarı görüyor olabilir.

2. Her birimizin kişisel bir referans çerçevesi vardır. İnsanlar aynı şeyi görebilir ve buna farklı bir anlam verebilir.

Algılanan durumu anlayabilmek için hem bilgi hem tecrübe gerekir. Bu nedenle itfaiye teşkilatı yangın gelişimi, yangını okumak vb konularda bilgi sahibi olmak için büyük yatırımlar yapmaktadır. Bir kişi ne kadar bilgili ve tecrübeliyse algıladığı şeyleri o kadar yorumlayabilir. Bu kişinin daha bilgili olmasına ve fakat bununla beraber tecrübesiyle gerçekte neler olduğunu daha hızlı anlayabilmesiyle ilgilidir.

Çok fazla yangın çıkışı olmayan bir itfaiye istasyonunda çalışan bir küçük zabıt şekil 3'te gösterilen bir yangına gittiğinde hızla durumu değerlendirir. Muhtemelen bir tür stres altında olacaktır. Dikkati hava almış alevlere yönelecektir. Belki de alevlerin ısısını yüzünde hisedecektir. Zemin katta tam gelişmiş bir yangın olduğuna karar verecektir.

Eğer geçmişinde çok fazla yangına katılmış daha üst rütbeli ve tecrübeli bir ekip amiri aynı anda olay yerine varırsa birkaç farklı şey daha aklına gelecektir. Tecrübeli ekip amiri ön kapının üst tarafından gelen ışığı da görecek. Bu ona yanan oda ile Zemin kattaki koridorun bir şekilde bağlantılı olduğunu gösterecektir. Bu birkaç farklı olasılık doğurur:

- Koridor ile yanan oda arasındaki kapı açıktır.
- Koridor ile yanan oda arasındaki kapı yanmıştır.

Teoride ön kapının bir büyük odaya açılması ve aslında koridor olmaması da mümkündür. Tecrübeli ekip amiri bunun mümkün olmadığını bilir. Eğer durum böyle olsaydı. Tüm oda yanmakta olan gazlarla dolu olurdu. Ön kapının üstünden de alevler çıkıyor olurdu. Böyle olmaması ön kapının ardında bir koridor olduğunu göstermektedir.

Bu son bilgiyi çıkarsamak büyük bir bilgi ve tecrübe gerektirir. Bunun için ortada olmayan birşeyden sonuç üretmek lazımdır. (Ön kapının üzerinden çıkan bir alev yoktur, o halde kapının arkasında bir koridor vardır.)

Yeni başlayanlar gördükleri şeylerden sonuç çıkarabilirler. Kendisini geliştirmiş veya uzman kişiler görmedikleri şeylerden de sonuç çıkarabilirler.

Şekil 3 Bir evin giriş katında tam gelişmiş bir yangın. (Fotoğraf: Nico Speleers)

3.2 Öngörmek

Durumsal farkındalığımızın bir sonraki aşaması gelecekteki olayları öngörmektir. Olay yerine varıldıktan sonra herkes kendisine şunu sormalıdır. "bu yangın nasıl gelişecek?" Böylece kendimizi olayın dinamikleri üzerine düşünmeye zorlamış oluruz. Şekil 3'te gösterilen durum için gelişebilecek olaylardan biri şöyledir: *Tek bir 45mm'lik hortumla dışarıdan yangını bastıracağız ve dahilden söndürme çalışması ile devam edeceğiz. Bu iki dakikadan uzun sürmeyecek. Olay yerine gelen bir sonraki ekip mahsur kalanlar varsa bulmak için evi arayacak.*

Risk ve potansiyel kazanç değerlendirmesi hemen yapılmalıdır. Dr. Gasaway iki farklı fırsat aralığını şöyle ayırt etmektedir:

- Sivillerin hayatta kalabilmesi için fırsat aralığı: böyle bir durumda sivillerin hayatta kalabileceği süre.
- İtfaiyecilerin hayatta kalabilmesi için fırsat aralığı: Böyle bir durumda itfaiyecilerin hayatta kalabileceği süre.

Her iki süre zarfı da sınırlıdır. Normalde mahsur kalanların hayatta kalma ihtimali itfaiyecilerden çok daha azdır. Mahsur kalan kişilerin hayatta kalma ihtimali olduğu müddetçe belirli riskler kabul edilebilir.

Olay yerine varıldıktan sonra, durumun nasıl gelişeceğine dair bir öngöründe bulunulur. Bir süre sonra yapılan bu öngörünün doğru olup olmadığı belirlenebilir. Eğer şekil 3'de gösterilen yangına varıldıktan beş dakika sonra hiçbir gelişme kaydedilmediyse ilk yapılan öngörü isabetsizdir. Düzeltme yapılması gerekir. Alınan risklerin azaltılması gerekir. Durumun öngörüldüğü gibi gitmemesinin birkaç nedeni olabilir:

- Olay bir kundakçının işi olabilir ve bu kişi yangının kesintisiz bir şekilde yanmaya devam etmesi için çok miktarda benzin kullanmış olabilir.
- Yangın itfaiye ekibinin olay yerine varmasından kısa bir süre sonra arka taraftaki birkaç farklı pencereden hava almış olabilir. Dolayısıyla ısı yayma değeri tek bir 45mm'lik hortum için çok yüksek olabilir.
- İtfaiye aracında bir arıza olabilir ve ekip yangına başarılı bir şekilde müdahale edemiyor olabilir.

Öngörü olayın başında yapıldığından, bazı şeylerin planlandığı gibi gitmeme ihtimali artmaktadır. Gerçek duruma uyum sağlamak kazalardan kaçınmak için gereklidir.

3.3 Sezgi

Genel uygulamada yangın yeri oldukça dinamiktir. Herşeyi aynı anda görmek tam anlamıyla imkansızdır. Sonuçta bir binanın birden fazla yüzü vardır ve aynı anda her tarafını görmek mümkün değildir. Özellikle amirler için bu vaziyet tüm bilgi parçalarına sahip olmadan yangın yerindeki operasyonu yönetmek zorunda kaldıkları durumlara neden olur.

Bu kadar çok bilgi olduğu için bilinçli olarak bu bilgiyi işlemek imkansızdır. Bu nedenle bilgi işleme büyük oranda bilinç altında gerçekleşir. Komuta eden amirler bazen içgüdüsel olarak ne yapmaları veya yapmamaları gerektiğini hissederler.

İçgüdü çok karmaşık birşeydir. Sonuçta içgüdülerimiz her zaman doğru çıkmaz. Rich Gasaway ABD'de yaşanmış aşağıdaki trajik hikayeyi anlattı:

Bir amir karmaşık bir yapıda yaşanan zor bir yangındaydı. Yangın tüm şiddetiyle yanmaktaydı ve kendisi birkaç söndürme ekibi yollamıştı. Bir anda çok nahoş bir hisse kapıldı. Bu his ona bişeylerin çok yanlış olduğunu söylüyordu. Bununla beraber neyin yanlış olduğunu tam olarak kestiremiyordu. Bu anda güvenlik amiri geldi. Olayın amiri hislerini bu kişiye aktardı. Güvenlik amiri herşeyin planlandığı gibi gittiğini belirtti. Söndürme ekibi yangına müdahale ediyordu. Bir destek ekibi de ikinci bir hortumla söndürme ekibini destekliyordu. Hızlı müdahale ekibi birşeylerin ters gitme ihtimaline karşı hazır bekliyordu. Olay yönetimi de tam olarak faaldi. Açıkça işaretlenmiş bir komuta karargahı vardı, durumun çizilmiş bir krokisi vardı. Telsiz muhaberesini yapabilecek yeterli sayıda personel de vardı. Solunum Cihazı kullanan ekiplerin takibi için bir sorumlu vardı. Güvenlik sorumlusu yangın yerinde dolaşmış hiçbir olumsuzluk tespit etmemişti. İlave ekipler olay yerindeydi ve görev almak için hazır bekliyorlardı. Herşey iyi gidiyor gibi görünüyordu. Olay amiri açıklanamayan hissini gözardı etti ve operasyona devam etti. 20 dakika sonra içeride hızlı bir yangın gelişimi oldu ve iki itfaiyeci hayatını kaybetti.

Olayın amiri içgüdüsel olarak birşeylerin ters gideceğini sezmişti. Ancak ne olduğunu açıklayamamıştı. Bundan ne öğrenebiliriz? Gasaway aşağıdaki şekilde açıklıyor:

- Eğer kendinizi alanınızda bir uzman olarak görüyorsanız
- Ve yüksek riskli bir durumda çalışıyorsanız
- Ve durum sürekli değişiyorsa
- Ve zaman baskısı altındaysanız
- Ve birşeylerin ters gideceğini hissediyorsanız
- **Bu hisse güvenmek akıllıca olur.**

Bilinçli olarak çok fazla işlemeniz gerektiğinde bu bilgiyi bilinç altında bu bilgi işlemeniz mümkündür. Hislerinizi takip edin ve durumun aslını anlayana kadar herkesi tehlikeli bölgeden çıkarın.

Zaman zaman bunun tersi de olabilir. bazen yüksek riskli durumlarda bir öfori hissine kapılırsınız. Herşeyin mükemmel gittiğini düşünürsünüz. Böyle bir durumda sezgilerinize körlemesine güvenmeyin. Hislerinizi desteklemek ya da yanlışlamak için kanıt arayın.

4 Durumsal Farkındalık türleri.

Dr. Gasaway farklı türlerdeki durumsal farkındalığı aşağıdaki gibi ayırmaktadır:

- Kişisel durumsal farkındalık
- Ekibin durumsal farkındalığı
- Kaynak farkındalığı
- Büyük resim durumsal farkındalığı

4.1 Kişisel durumsal farkındalık

Herkes kendisini bilir. Bazılarının kendisine yönelik değerlendirmesi kısmen isabetlidir. Bazıları ise kendilerini küçümser ya da büyük görür. Her birimizin kör bir noktası vardır. Kendimizle ilgili bazı şeyler vardır ki onların farkında değilizdir.

Kişisel durumsal farkındalığımızın iyi olması önemlidir. Bu demektir ki güçlü ve zayıf yanlarımızın ne olduğunu bilmek zorundayız. Bilgimiz, becerimiz ve fiziksel kondisyonumuz ne kadar iyi? Hangi alanlarda kendimizi geliştirmeliyiz?

Kendimizle ilgili fikrimiz doğru mu? Ya da ilave engeller çıktığında bunları aşamadığımızda bu bize sürpriz mi olacak?

4.2 Ekibin durumsal farkındalığı

Bir ekip bireylerin toplamından çok daha fazlasıdır. Bir ekibin ne yapip ne yapamayacağı ile ilgili bir fikir sahibi olunabilir. Bir ekip tek bir itfaiye aracının personeli olabilir. Söndürme için bir hortum çekmek için ne gereklidir? Ekibiniz şekil 3'te gösterilen durumu olay yerine vardiktan itibaren iki dakika içerisinde stabilize edebilir mi? ya da beş dakikaya yakın bir süre mi gerekir.

Bir amire göre ekip olay yerindeki tüm itfaiyecilerden oluşur. Dolayısıyla bir ekibin içinde birkaç tane daha küçük ekip olabilir. Örn: iki adet arazöz, bir merdiven ve bir su ikmal aracı. Bu ekip aşağıdaki görevleri hızlı ve etkin bir şekilde yapabilecek midir?

- Hızla yangını kontrol altına almak
- Aktarma ve soğutma çalışmasına başlamak
- Binayı havalandırmak
- Yaralıları aramak

Bir zabıt için, tüm bu görevleri gerçekleştirmek için gereken zaman hakkında bir fikir sahibi olmak önemlidir. Eğer ekiplerin amaçlarına ulaşmasının çok uzun sürdüğünü düşünürse ilave ekipler çağırarak zorunda kalacaktır.

Tıpkı diğer durumsal farkındalık türleri gibi amirin ekibiyle ilgili düşünceleri de yanlış olabilir. Dolayısıyla ekibin durumsal farkındalığı da çok önemlidir.

4.3 Kaynak farkındalığı

Kaynak farkındalığı işimizi yaparken kullandığımız ekipmanlarla ilgilidir. *Bir THSC tüpü ile kaç dakika çalışabiliriz?* Çoğu yangın olayında bu aslında bir sorun teşkil etmez. Fakat az sayıda olay için bu konuda doğru bir fikir sahibi olmak önemlidir. İçeride iken havanın bitmesinin çok ciddi sonuçları vardır.

Ekipmanlarımızla ilgili fikirlerimiz doğru mu? Yüksek basınçlı hortumun maksimum söndürme kapasitesi hakkında herkes doğru bilgiye sahip mi? Eğer böyle değilse farkındalığımızda bir başka bariyer daha var demektir.

4.4 Ortak durumsal farkındalık

Yangın yerinde (ya da başka bir büyük olayda) çalışırken durum hakkında kolektif bir fikre sahip olmak önemlidir. Gerçekte bu kolektif fikir hiçbir zaman en mükemmel seviyede olmaz. Çünkü herkes belirli bir durumu farklı şekilde algılar: (fiziksel olarak) başka bir açıdan, farklı bir referans noktasından, farklı duygularla vb.

Yine de komuta eden amirler ortak bir durumsal farkındalığa ulaşmak için çabalamalıdır. Ciddi bir kaza olduğunda, risklerin bazı meslektaşlarımız tarafından açıkça görülmesine rağmen diğer ekip üyeleri bu risklerden tamamen haberdar olduğu geçmişteki olaylarda bir çok kez kanıtlanmıştır.

Ortak durumsal farkındalığı sağlamanın farklı yolları vardır. Telsizden bir DEİ (Durum – Eylem-İhtiyaç) raporu vermek herkesin bilgi sahibi olmasını sağlar. Standart çalışma

prosedürleri, ekibin hangi eylemlerde bulunacağını ve her bir görevin ne olduğunu herkesin anlamasını sağlar. Komuta eden amirlerin düzgün ifade edilmiş açık emirleri de bu duruma yardımcı olur. Eğer zaman varsa Komuta eden amir astlarını bilgilendirmeyi ve onlara durumun bağlamını açıklamayı tercih ederek yangın yerinin kolektif bir imajını oluşturmayı deneyebilir. Bu açıklamada mevcut durumun ne olduğu (*Ne oluyor?*), olay yerinde bulunan ekipler ve görevleri (*sorunun üstesinden gelmek için ne yapıyoruz*) ve son olarak yapılması istenen görev (*Siz ne yapacaksınız?*) bilgisi verilebilir.

5 İyi durumsal farkındalığa yönelik engeller

Rich Gasaway durumsal farkındalığa yönelik 100 farklı engel tanımlamıştır. Antwerp'teki dersinde bunların 12'sinden bahsetmiştir. Bu makale, bunların önemli olanlarına dikkat çekmektedir.

5.1 Akıl kayması

Araba kullanan herkes seyahatlerinin kısa bir bölümünde otomatik olarak otomobili kullandığını fark etmiştir. Sürüş esnasında, her yıl yüzlerce kişinin hayatını kaybettiği bir aktiviteyle uğraşırken dikkat başka birşeye kaymıştır. Bu olaya akıl kayması denir. Akıl almaz gibi gözükse de bu itfaiyecilik yaparken de olabilir. Zaman zaman dikkat dağılabilir. Elbette bunun durumsal farkındalığa olumlu katkı sunmadığını söylemeye gerek yoktur. Bununla beraber buna karşı yapılabilecek hiçbir şey yoktur. Yapabileceğimiz tek şey, bunun bazen olabileceğinin farkında olmak ve etrafımızda olan şeylerle ilgili gözlemlerimizin yarım olduğunu bilmektir.

5.2 Kısa zamanlı hafızanın aşırı yüklenmesi

Girişte ortalama olarak bir insanın kısa süre içerisinde en fazla beş şeyi aklında tutabileceğini belirtmiştik. Zihinlerimiz sadece ilk beş bilgi parçasının akılda tutulabileceği şekilde çalışır. Bu demektir ki beş parçadan sonra kısa zamanlı hafıza dolmuştur. Altıncı bilgi ortaya çıktığında bu eski bilgi parçalarının birinin "üzerine yazılır". Kişi ilk bilgi parçasını unutmuştur. Bu bilgi olayı doğru yönetmek için gereken çok önemli bir bilgi de olabilir.

İki arazöz, bir merdiven ve bir su ikmal aracını yöneten bir olay amiri düşünelim. Dikkat etmesi gereken halihazırda dört tane birimi var. aynı zamanda birisi yakın kanalda diğeri komuta kanalında iki telsizi var. Bir küçük zabıt iki telsizde de konuşma varken amirin yanına gelip bir şey söylerse ne olur? Aynı anda polis de bazı soruları olabilir. Tüm bunlar olurken amir olayı takip etmeli: algılamalı, anlamalı ve öngörmeli.

Böyle durumlarda insanların bazı sınırları olduğunu anlamak çok önemlidir. Bu sınırlar olay amirine bir komuta merkezi ile haberleşme yapabilen bir şoför tahsis edilmesiyle azaltılabilir. Olayın ilk değerlendirilmesinde de şoför olay amirine yardımcı olabilir. İkinci bir amirin olay yerine ne zaman çağırılacağına dair kurallar konulabilir. Tüm bu tedbirler olay amirinin kapasitesinin üzerinde çalışmasını engelleyecektir. Durumsal farkındalığımıza yönelik birçok bariyerden kaçınamayız. İnsanların 15 parça bilgiyi hatırlamasını sağlayamayız. Bununla beraber organizasyonel seviyede olay yerinde bilgi toplayabilecek daha fazla kişi bulundurabiliriz ve komuta eden amirlere destek vererek kritik bilginin yok olmamasını sağlayabiliriz.

5.3 Masallama (Konfabulasyon)

Zihnimiz bize yalan söyler. Gerçeklikle ilgili sahip olduğumuz resimdeki boşlukları sevmez. Dolayısıyla resimdeki boşlukları önceki olaylarda gördüklerimizle veya uygun olduğunu düşündüğümüz şeylerle değiştirir. Bu algının farklı bir versiyonunun oluşmasına neden olur ve bu algı gerçeklikten büyük oranda farklı olabilir.

5.4 Dikkat dağınıklığı

Hemen herkesin mutfağa birşey almak için gittiği ve mutfağa gittiğinde niye gittiğini tamamen unuttuğu bir durum yaşadığı olmuştur. Yine de başlangıçta amaç çok nettir. Ne var ki giderken birşey dikkati asıl amaçtan çekmiştir. Kişinin dikkati dağılmış ve bu kişinin dikkatini diğer bir konuya veya aktiviteye yönlendirmiştir. Bununla beraber dikkat original işe dönmüştür.

Yangın yerinde dikkati dağıtabilecek sayısız görev vardır. Bu, komuta eden amirin düşündüğü belirli bir çözümü, bir yere intikal esnasında dikkatinin dağılması sonucu unutulması riskini doğurur. Bu sorun genellikle yaşanır ve olayın ileri safhalarında görevin hala daha yapılması gerektiği hatırlanır. Peki bu kritik bir görevse ne olur?

5.5 Göreve kilitlenme

İtfaiyeciler oldukça iyi odaklanabilir. Ve odaklanmaları önemlidir. Çoğu zaman yaşamla ölüm arasında fark yaratan zor görevler ifa ederler. Bunun kötü tarafı, çoğu zaman görevlerine o kadar odaklanırlar ki etraflarında olup bitenleri fark edemezler.

Bu, itfaiyecilerin bazen gereksiz riskler almasına neden olur. İtfaiye teşkilatı bir kurum olarak bu sorunla başa çıkmak için halihazırda bazı tedbirler almıştır. Kamuya açık yollarda trafikte çalışmayla ilgili rehberlerin hepsi göreve kilitlenmenin sonuçlarını engellemek için hazırlanmıştır. İtfaiyeciler taşıt içinde sıkışan yaralıyı tahliye etmekle uğraşırken diğerleri trafiği yönetmekle uğraşır ve böylelikle trafik ilave bir tehlike olmaktan çıkar. Bugünlerde kimse olay yerinde trafik kontrol aracı olmadan otobanda araçtan kurtarma yapma fikrine hoş bakmaz. Bununla beraber yirmi yıl evvel bu normal görülürdü. O zamanlar itfaiyeciler bir yandan da akan trafiğe dikkat etmek zorundaydı. Şans eseri bunlar iyi yönde değişti. İtfaiyeciler hala daha araçtan yaralı çıkarırken göreve kilitlenebilmektedir. Fakat artık bunun sonuçları o kadar ciddi olmaz.

6 Son düşünceler

Durumsal farkındalıkla ilgili mevcut itfaiyeci eğitim müfredatında eser yoktur. Bununla beraber iyi bir durumsal farkındalık güvenli ve etkin yangın operasyonları için hayati öneme sahiptir. Hem itfaiye eri hem de itfaiye amiri eğitimlerine durumsal farkındalıkla ilgili bir ders eklemek akıllıca olacaktır. Bunun yanında mevcut itfaiyecilerin de bu konsepti öğrenmesi ve anlaması için ilave dersler gerekmektedir.

7 Kaynakça

- [1] *Richard Gasaway, Kişisel iletişim, 2014*
- [2] *Richard Gaswawy, Kusurlu durumsal farkındalık: sessiz katil, Antwerp İtfaiyesinde ders. Antwerpen, 2017*
- [3] www.Samatters.com

Karel Lambert

